

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אָר

פּרשׂת דיצא

המלך

לך ותבוא לשלום ולא בשלום

בראשית פרק כח (כ) וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש: (כא) ושבת י בשלום אל בית אבי והיה יקוק לי לאלהים:

שאלות בפרשה:

א { יש לשאול מדוע בבקשו לחם ובגד תולה בהקב"ה, אולם בהמשך אומר "ושבתי בשלום" תלה בעצמו ולא אמר והשבתי הקב"ה בשלום? קושית הרב מבריסק. ב { פרש"י בשלום שלם מן החטא. ויש לשאול הרי פשטות ביאור המקרא שיחזור שלם ולא ינזק, ומדוע רש"י הוציא מקרא מידי פשוטו? ג { עוד יש לשאול כיצד יעקב אבינו אמר ושבת י בשלום ולא אמר לשלום כאשר נבאר להלן את ההלכה?

בנוהג שבעולם:

נקדים ונאמר בנוהג שבעולם אין אדם שת ליבו ללשונו ולשפת דיבורו הן מחוסר הבנה שאינו מבין את המשמעות לנאמר מפיו, והן מחוסר חשיבות למוצא פיו שאין לזה משמעות איך מדבר, אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו עד כמה צריך וחייב האדם להתבונן ולחשוב כיצד לדבר ולהיות זהיר במה שמוציא מפיו, מאחר ודבריו יכולים להשפיע לטוב ולמוטב כאשר נבאר.

הנפטר מחבירו לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום:

כן מבואר במסכת ברכות דף סד ע"א, וכן במסכת מועד קטן דף כט ע"א ואמר רבי אבין הלוי: הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום. שהרי יתרו שאמר לו למשה לך לשלום - עלה והצליח, דוד שאמר לו לאבשלום לך בשלום - הלך ונתלה. [שמות פרק ד פסוק יח וילך משה וישבו אליהם וחתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אליהם אשר במצרים ואראה העולם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: ואילו באבשלום שאמר לו דוד לך בשלום הלך ונתלה. [שמואל ב פרק טו (ז) והיה מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אליהם לך לשלום: ואילו באבשלום שאמר לו דוד לך בשלום הלך ונתלה. [שמואל ב פרק טו (ז) בשבתי בגשור בארם לאמר אם ישיב ישוב ישיבני יקוק וישלם ועבדתי את יקוק: (ט) ויאמר לו המלך לך בשלום ויקם וילך חבירו: [ואמר רבי אבין הלוי: הנפטר מן המת אל יאמר לו לך בשלום אלא לך בשלום, שנאמר ואתה תבוא אל אבתיך בשלום. וביאר בחידושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף כט ע"א הנפטר מחבירו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום. פי לפי שחבירו צריך תפלה על המקום שהולך שם כי מכאן כבר הוא נפטר בשלום. והנה כתב בחידושי הר"ן מסכת מועד קטן דף כט ע"א אל יאמר לו לך בשלום, פירוש דמשמע שההליכה תהיה בשלום אבל הוא לא ימצא שלום. אבל הנפטר מן המת אומר לו לך בשלום מפני שהוא נפחד וצריך לפקדו בשלום בהליכתו. וכתב הר"א ז"ל שיש בני אדם שמנחשין ומשיאין הדבר אל לבם וכנגדו דברו כאן חכמים אבל למאן דלא קפיד אין הדבר מזיק כלום. ע"כ. וכ"כ רבינו ירוחם - תולדות אדם וחוה נתיב כח חלק א דף רל טור ד הנפטר מן המת אומר לו לך בשלום אבל הנפטר מחבירו אומר לו לך בשלום כמו שאמר יתרו למשה לך לשלום והצליח כך פשוט במועד קטן וכל זה למי שמנחש באלו הדברים אבל למי שאינו חושש באלו העניינים וכדומה להם אין בו חשש. והביאו דבריהם כמה פוסקים כמבואר בכה"ח הנ"ל. וכ"כ דרכי משה הקצר יורה דעה סימן תג ס"ק (א) בשם הנמ"י. וכן פסק בספר כה"ח יו"ד סימן קט"ז ס"ק קס הנפטר מחבירו לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום ברכות ס"ד ע"א, מו"ק דף כ"ט ע"א, שה"נ או"י נ"ב, וכתב שם הר"ן בסוף מס' מו"ק אבל למי שאינו מקפיד אין הדבר מזיק כלום יעו"ש. וכ"כ בס' ליקוטי מהרי"ח דף ק"ח ע"ב הנה בודאי מי שאמר לו לך בשלום אל יקפיד בדבר ובודאי לא יזיק לו כמ"ש הר"ן, אבל האיש הפוטר את חבירו בודאי לא יאמר לך בשלום אלא לך לשלום כאזהרת חז"ל בגמ' יעו"ש שמירה מעליא שם על שה"נ או"י לג.

קושיות איך דוד טעה ואמר בשלום:

אולם צ"ע כיצד אפשר לומר שדבר זה נאמר רק למנחשים שחוששים, הרי הגמרא לומדת הדבר ממש דוד המלך וכי הם אנשי נחוש? זאת ועוד אם כן כיצד דוד לא חס על בנו ואמר לו בשלום ולא לשלום?

תירוץ האו"ח הקדוש:

ומצאתי אשר אהבה נפשי את דברי האו"ח הקדוש אשר עמד בשאלה זו על דברי הגמרא ודבריו הרי הן קלורין לעיניים וז"ל בספרו חפץ ה' מסכת ברכות דף סד ע"א שם גמרא. דוד אמר לאבשלום וכי ק"ק ומדוע דוד ע"ה אמר מילתא שאינה מתוקנת לבנו ופשיטא דהו"ל למגמר מלך לשלום דיתרו שעלה והצליח. וכד דייקת שפיר דוד חכם הוה יותר מיתרו. ונ"ל דאיליא הוא דנפל בפומייהו בפומיה דדוד על אבשלום ובפומיה דיתרו על משה שיצליח. ונראה לומר דקאמר הש"ס בוא וראה לומר וכי לא תהיה תפלת דוד כתפלת יתרו שאמר למשה לך לשלום והצליח ודוד אמר לאבשלום לך בשלום ולא הצליח מדוע אם לא שתאמר שהדבר תלוי בנוסח התפלה ודוד סבר דאמר בשלום הוא מעתה ילך בשלום לא שלא יהיה בשלום עד שיגיע למקומו אחר שילך אלא מעתה יהיה בשלום וילך בו ולמפרע אגלאי מילתא דלאו הכי והגם דיתרו אמר לשלום סבר דוד דמכ"ש אי אמר בשלום שיצליח ואמר הכי כדפרישית ואחר דחזינו לשלום דיתרו ובשלום דדוד ידעינן מזה דהנפטר מהחי צריך לומר לו לשלום וק"ל עכ"ל:

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ראוי לכל אדם להקפיד ולהיות זהיר בלשונו:

הראת לדעת שאין ספק שלא יתרו ולא דוד התכוונו לדבר אלא נוסח ברכתך היא שגרמה לתוצאה, ולכן למדו חז"ל מאותן מקרים עד כמה צריך שהאדם יקפיד וידקדק בלשונו בכדי שלא ישתמע מלשונו קללה במקום ברכה, שהרי כאשר אומר לחברו לך בשלום המשמעות שילך ולא יחזור כיון שגמר את תפקידו, ולכן נלע"ד עיקר כדברי רוב מניין רוב בניין הראשונים והפוסקים שכתבו הלכה זו סתם ולא תלו הדבר בניחוש. כן פסק בספר הלכות גדולות סימן כא, וכ"כ הר"י מוסקט מועד קטן דף יח ע"ב, וכ"כ הרא"ש מסכת מועד קטן פרק ג סימן צט, וכ"כ האגודה מסכת ברכות פרק ט סימן רטו, וכן במו"ק פ"ג סימן נה, וכ"כ רבינו חננאל מסכת מועד קטן דף כט ע"א, וכ"כ בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף סד ע"א, וכן במו"ק דף כט ע"א, וכ"כ בפסקי רי"ד מסכת מועד קטן דף כט ע"א, וכ"כ בפסקי ריא"ז מסכת מועד קטן פרק ג ה"ו אות טו, וכ"כ בהלכות רי"ץ גיאת הלכות אבל עמוד רנה, וכ"כ בסידור רש"י סימן תקעט, וכ"כ במחזור ויטרי סימן רעה, וכ"כ בספר הרוקח הלכות אבילות סימן שיג, וכ"כ הרמב"ן בתורת האדם שער הסוף - ענין ההוצאה, וכ"כ בספר הנייר ט. הלכות אבל. וכ"כ במנורת המאור פרק כ. וכן מתבאר מלשון שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן קי סעיף ד היוצא לדרך, יתפלל יר"מ ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתולכנו לשלום וכו', הרי שנקט לשלום ולא בשלום. וכ"כ הפרישה אורח חיים סימן רל אות ג', וכ"כ המטה משה עמוד גמילות חסדים חלק חמישי פרק א וביאר ומטעם זה הנפטר מן החי יאמר לו בהפך לך לשלום, שרוצה לומר להוסיף על שלמותך כל ימי חייך, ואל יאמר לו לך בשלום, שזה יורה שילך בשלום, שכבר דרש עד היום ולא יוסיף עוד חס ושלום. וכ"כ המגן אברהם סימן קי סק"ט, וכ"כ באר היטב שם סק"ה, וכ"כ הפמ"ג בא"א סק"ט, וכ"כ במחצ"ש סק"ט, וכ"כ האליה רבה סימן רל סק"ג, וכ"כ בשולחן ערוך הרב אורח חיים סימן קי ס"ט, וכ"כ היפה ללב ח"א סימן ק"י סק"ה והוסיף שאפילו לעצמו יקפיד לדקדק בלשונו שלא יפתח פיו לדבר רע, וכ"כ בספר כרם שלמה או"ח סימן קי, וכ"כ בספר שולחן מלכים סימן קי סק"ד, וכ"כ בספר שתילי זתים סימן קי סק"י"ב, וכ"כ בערוך השולחן אורח חיים סימן קי סעיף טו, וכ"כ בערוך השולחן יורה דעה סימן תג ס"ח, וכ"כ בקיצור שולחן ערוך סימן סח ס"ו, וכ"כ בספר אורח נאמן סימן קי סק"כ, וכ"כ המשנה ברורה סימן קי ס"ק י"ז. וכ"כ בילקוט יוסף תפילה ב סימן קי סעיף טו. וכ"כ בפסקי תשובות אורח חיים סימן קי בסגולות היוצא לדרך אות ט' עיי"ש.

לכן נלע"ד שראוי לכל אדם להקפיד ולדקדק בלשונו בכך שהיוצא לדרך ונפרד מבני ביתו או מחברו ידקדקו בלשונו לברכו שילך לשלום ויחזור לשלום בלמ"ד ולא בשלום בבי"ת, כיון שהאומר בבי"ת הוא פותח פיו לרעה, ולכן ראוי ללמד את בני ביתו ומשפחתו וידידיו הדבר. והזהיר והנזהר ירבה שלומו כנהר.

משל ומעשה להמחיש המשמעות בשלום או לשלום:

ובכדי להבין את הבדל המשמעות בין לשלום או בשלום נקדים משל פעם היה איזה אדם שחלם על המלך שהוא עולה בסולם והגיע לחציו, ובבקר הלך למלך ולקח עמו סלסלה של תאנים לתת למלך ולספר לו על חלומו הטוב, המלך שמח בחלומו וציוה למלאת הסלסלה במטבעות זהב. שכנו שמע הסיפור החליט שגם הוא יעשה כך ולכן למחרת הלך למלך עם סלסלה פירות וסיפר למלך כי חלם עליו שהיה עולה על סולם ולא רק שהגיע לאמצע אלא עלה עד הסוף וחשב בליבו לבטח יכפיל את שכרו. אולם מיד ציוה המלך להניחו במאסר. אך הלה תמה ושאל מדוע שכנו סיפר החלום וקבל סלסלה מטבעות זהב ואילו הוא חלם יותר טוב שלא רק בחצי סולם אלא עד הסוף ונענש, השיבו המלך הראשון בישרו שעם כל גדולתו עדיין יש לו המשך לעלייתו אבל אתה בישרת אותי שנגמרה העליה ומכאן והלאה אני ארד לכן הענשתי אותך. **בדומה לכך** ההבדל בין בשלום או לשלום, בשלום משמעותו בכל השלימות שיש לו, לשלום משמעותו שעדיין צריך להשלים עצמו והוא הולך לקראת השלום, לכן כאשר מאחל אדם לחברו לך בשלום משמעותו שילך עם כל השלימות שבו, ואם האדם הגיע לשלימותו הרי הוא צריך לעלות למעלה לשמים ולהיפטר מהעולם, אולם כאשר אומר לחברו לך לשלום הכוונה שימשיך להשלים את עצמו והוא ימשיך ללכת לקראת השלום ולכן יאריך ימים.

סיוע ליסוד הנ"ל במעשה דרבי טרפון והאבני נזר:

מעין זה ראיתי בספר סיפורי חסידים לרב זיון בפרשת קרח מעשה שהיה עם בעל האבני נזר, כשהגאון הקדוש רבי אברהם מסוכטשוב ז"ל היה נער קטן, חלה במחלה עזה ונסע אביו הרב ז"ל להגאון הקדוש רבי מנחם מנדל מקוצק ז"ל לבקש ממנו שיברכו ברפואה שלמה, שבח אביו הרב לפני הרבי את בנו שנפשו חשקה מאד בתורה והוא לומד בהתמדה נפלאה, ענה הרבי מקוצק בתנועה של בטול גם זה נקרא למוד, נבהל אביו מאד כי היה נראה בעיניו כאילו הרבי חס ושלום עוד מקטרג על לימודו בשעת הסכנה, ויהי כבואו לבתו, ראה והנה בנו חוזר לבריאותו, והילד בקש מאביו שיאמר לו מה ענה הרבי מקוצק כשהזכיר אותו לפניו לרפואה שלמה, לא רצה אביו להגיד לו אך כשהפציר בו מאד אמר אליו האמינה לי גם אני אינני מבין מה שאמר לי, אז הפציר בו עוד יותר שיאמר לו המלים שאמר לו, ולבסוף נכנע ואמר לו, כששמע הילד את דברי הרבי אמר לאביו למה אין אתה מבין את דברי הרבי, דבריו הרי הם ממש כדברי הירושלמי פאה פרק א רבי טרפון חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להם אמו תתפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדי, אמרו לה מה הוא עושה לך וספרה להם שפעם אחת ירדה לטייל לתוך חצרה בשבת ונקרעה הסנדל ונאלצה ללכת יחפה ולכן רבי טרפון הניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליה עד שהגיעה למטתה, אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה תורה לא הגיע, גם כאן ישאל השואל וכי באו חכמים להמעיט את זכותו של רבי טרפון ולקטרג עליו בשעה שהוא זקוק לרחמים? אבל כוונתם היתה שחששו אולי זה היה תפקידו של ר"ט בעולם הזה וכשגמר את עבודתו אין לו מה לעשות עוד, לכן אמרו שעדיין לא השלים את עבודתו בעולם הזה וצריך עדיין לחיות בכדי להוסיף בקיום התורה והמצוות, כך היית גם כוונת הרבי מקוצק כשספרת לו שאני מתמיד יש חשש כאילו גמרתי את תפקידי בעולם הזה ומחשש זה ביטל הדבר שיש עדיין הרבה להשלים ועיי"ז אזכה לאורך ימים ושנים, שמח אביו על הבנת בנו את עומק דברי הרבי מקוצק.

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ביאור הרב מבריסק בדברי יעקב ומעשה שהיה

אחר הדברים האלה עלינו לבאר כיצד יעקב אמר בשלום בהקדם דברי הרב מבריסק אשר הקשה על הכתוב כדלקמן, ובכדי לבאר הענין נקדים המעשה שראיתי בלקח טוב שהיה עם הרב מבריסק אשר בסוף ימיו ביקר בארה"ב וכמובן התאספו קהל רב להתברך וכן להתייעץ, בניהם היה אחד מתלמידיו אשר התקרב לרבו והזכיר לו את העבר לפני שנים רבות למד אצלו, ופנה אליו רבו בשאלה מה אתה עושה והשיבו שבי"ה פתח עסק והוא מצליח ומתפרנס בכבוד, ולא הגיב רבו, כעבור כמה זמן שוב חזר לשאול אותו אותה שאלה מה אתה עושה, והתלמיד חשב כי רבו כבר זקן ואינו שומע טוב, ולכן משום הנימוס שוב חזר על דבריו הנ"ל ושוב רבו לא הגיב, כעבור זמן מה חזר שוב לשאול לתלמידו מה אתה עושה, התלמיד חשב שכנראה כבר נטרפה דעת רבו ולוקה בשכחה אך אין לו ברירה משיבו בחצי שפה משום דרך ארץ, והנה פונה אליו הרב מבריסק אתה חושב שאני לא שומע ולא מבין ושוכח ולכן אני חוזר על שאלתי, אך דע לך שאתה לא מבין את השאלה ואינך משיב, ולכן הסכת ושמע מהיא השאלה, הנה בפרשת השבוע פרש"י "ושבתי בשלום, שלם מן החטא" והרי זה נגד פשוטו של מקרא? אלא מיישב הרב מבריסק שרש"י דקדק בלשון יעקב מאחר והוא מתפלל לקב"ה ומבקש ממנו אם תתן לי לחם וכיו"א גם חזרתו לבית אביו היה צריך להמשיך באותו לשון בקשה והשבתני בשלום לבית אבי כי הקב"ה ישמור אותו ומדוע שינה הלשון ותלה הדבר בעצמו ושבתי? לזה הכריח רש"י שכונת יעקב בדברים שהן ענייני גופו וצרכיו תלוי בידי שמים ולכן פונה בבקשה תתן לי וכו', אבל בעניני רחניות יר"ש יעקב להתפלל שלא ילמד ממעשה לבן ויפגום את עצמו וביקש שיזכה להתגבר בקב"ה אלא בעצמו ושבתי בשלום מן החטא, כוונת יעקב להתפלל שלא ילמד ממעשה לבן ויפגום את עצמו וביקש שיזכה להתגבר על החברה השלילית ויחזיק עצמו בשלימות שהוא בא לשם, וכמובן שזה תלוי בעבודתו כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שתלוי באדם עצמו, לכן תלה הבקשה בעצמו ואמר ושבתי באותה שלימות שיצאתי מבית אבא. ועפ"י נוכל להבין גם את נדר יעקב וכוונתו ללמדנו דרך עבה"י והוא שכל בקשתו שהקב"ה יתן לו צרכי גופו לחם לאכול ובגד ללבוש ואינו מתאוה לעושר ורכוש, וברגע שהקב"ה יתן לו כדי קיומו הוא יוכל לזכות למצב של שלימות מן החטא ולא ילמד ממעשה לבן אשר כל דרכו ההיפך כיצד למלא כל תאוותו בכסף וזהב, הרי כאשר שמע שאליעזר בא רץ לקראתו בשביל הזהב והכסף, וכאשר שמע שיעקב בא רץ לקראתו בשביל כסף וזהב וכולו תאוות הממון, עד אשר לאחר שיעקב עבדו עשרים שנה ורכושו גדל לאין שיעור ברמאות אשר רימה את יעקב והחליף משכורתו עשרת מונים, ובכל זאת אומר רק נחשתי אולי הברכה לרגלך, כי תולה העיקר בכוחו ועוצם ידו, ולאחר שברח יעקב ורדף אחריו אמרו לו הבנות בנותי והצאן צאני והכל שלו זו היתה דרכו של לבן, ואילו יעקב אבינו ההיפך הסתפק במועט אך חייב כדי קיומו ולזה תפילתו היתה שהקב"ה יתן לו קיומו בכדי שיוכל לעשות רצון הי"ת ועי"ז לא ילמד ממעשה לבן ויחזור שלם מן החטא, וממילא יזכה שה' יהיה לו לאלוקים ולכן בלשון עבר ולא עתיד, כי כונתו שזה התוצאה של המצב הזה שהקב"ה יעזרו ואינו כותאי לקבלת בקשתו, כיון שאדם אשר אין לו כדי קיומו ח"ו הרי העניות מעבירה את האדם על דעתו.

ביאור שאלת הרב מבריסק לתלמידו

ובזה פירש לו הרב מבריסק מה הייתה שאלתו ששאל מה אתה עושה והנך משיב לי שזכה לאשה ובנים ומסחר מוצלח, שאלתי היא על מה שאתה עושה הדבר שתלוי בך ולא ענייני הבית והמסחר שתלוי כולו בידי שמים. נמצא יעקב אבינו מלמדנו שכל אחד צריך לשאוף על עשיה עצמית רוחנית התלויה בו וכל אחד כפי עמלו כך משיג.

כיצד יאמר כאשר משבח חברו:

אולם כל זה כאשר מברך או מאחל לחברו אך בדומה לכן מצינו אם משבח אומר בשלום כאשר מצינו **במסכת ר"ה דף כה** המעשה של ר"י ור"ג בענין קידוש החודש ונחלקו בו וגזר וכו' ולפי"ז במפגש ר"ג עם ר"י שנכנע לדבריו למרות שר"י היה גדול בחכמה, אם יאמר לו לשלום משתמע שעדיין חסר לר"י שלימות ויבא להשלים עצמו, לזה אמר לו בלשון כבוד בא בשלום למרות שאתה מושלם ואף רבי אתה בחכמה אך בכל זאת תלמידי שקבלת את דברי. וכן שרים לכלה כמו שאומרים בפיוט לכה דודי בואי בשלום עטרת בעלה כיון שהוא לשון שבח אומרים שהוא או הכלה מושלמת.

מדוע יצחק אמר בשלום:

נ"ב עיין פ' תולדות במפגש אבימלך ויצחק פכ"ו – ל ושמ אמר ונשלחך בשלום וכו' וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום. ואולי אפ"ל שהם התכוונו לרמוז שישלחו אותו בשלום ולא יחזרו אליו יותר כפרידה מהמת. והוא החזיר באותו מטבע שאמרו לו.

מוסר השכל:

נמצינו למדים א: עד כמה חשוב שידקדק האדם בלשונו כאשר נפרד מחברו שלא יטעה לברכו לך בשלום או תחזור בשלום כיון שמשמעות של זה קללה ח"ו כאילו אומר לו שיפטר מהעולם, ונתאר לעצמנו אילו יאמר לחברו כשנפרד ממנו יהי רצון שתמות ולא תחזור הרי דבר זה היה מעורר מריבה קשה ושנאה, אלא שבני אדם לא מבינים את המשמעות והפירוש של המילה ולכן גם עונים אמון, ולצערנו יתכן שבגלל אותם מילים יפגע בתאונה או מחבל בדרך ובאמת לא יחזור ולא ידע כי זה מה שהוא ביקש עבור בן משפחתו או חברו, ולכן תמיד צריך להקפיד ולדקדק בלשונו ולאחל לחברו לך לשלום ותחזור לשלום, ורק בפרידה מהמת בלוייה אומרים לך בשלום כמו שהקב"ה אמר לאברהם אבינו לרמז שהוא הולך עם השלימות שיש לו כיון שכבר אינו יכול להוסיף כלום כי במתים חופשי ופטור מהתורה והמצוות. ב: ועוד נלמד עד כמה חובתו של האדם לעשות את עצמו כי מה ששייך לענייניו הגשמיים בגופו ומשפחתו זה הקב"ה עושה לכל אדם, וכמאמר חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שזה תפקידו של האדם בעולמו, ועל כך צריך להתפלל לבל יושפע מהרחוב והחברה הקלוקלת לרעה כיעקב אבינו כי מעשה אבות סימן לבנים.

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא